

УДК 027.7:303.621.33

Жигалкіна М. С.

Наукова бібліотека,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

НБ НУК. ВІД ВИВЧЕННЯ ПОТРЕБ ДО КОМПЛЕКСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

У доповіді викладені загальні результати анкетування науково-педагогічних працівників НУК, яке проводилося з метою з'ясувати ставлення професорсько-викладацького складу університету до наукометричних баз даних, проаналізувати, які ідентифікатори вченого вони використовують у роботі, яким БД надають перевагу, та проблеми, які виникають при інтеграції досліджень у світову науку.

Ключові слова: інформаційна поведінка, анкетування, наукометричні бази, науково-педагогічні працівники.

Феномен інформаційної поведінки людей в середині 1990-х рр. привернув увагу фахівців різних областей знання – психологів, соціологів, політологів.

Інформаційна поведінка трактується як діяльність людини, спрямована на отримання необхідної інформації, та використання її у науково-дослідних, виробничо-практичних та навчальних цілях, а також на створення нової інформації та її поширення в суспільстві. Зараз інформаційна поведінка – одне з найважливіших напрямків досліджень в бібліотекознавстві та бібліоінформатиці.

Інформаційна поведінка досліджується за допомогою кількісних і якісних методів. Простежити інформаційну поведінку користувачів можна, наприклад, провівши їх масштабне анкетування. Тому співробітники НБ НУК поставили перед собою завдання вивчити запити науково-педагогічних працівників НУК, які в деякій мірі можуть охарактеризувати їх інформаційну поведінку. У докладі викладені загальні результати анкетування науково-педагогічних працівників НУК, яке проводилося з метою з'ясувати ставлення професорсько-викладацького складу університету до наукометричних баз даних,

проаналізувати які ідентифікатори вченого вони використовують у роботі, яким БД надають перевагу, та проблеми, які виникають при інтеграції досліджень у світову науку. Визначити роль сучасної бібліотеки на різних етапах наукової роботи, виявити особливості роботи з інформацією, визначити переваги вчених в отриманні різномірної інформації та дослідних даних і способах роботи з нею. Дізнатися які потреби, виникають в інформаційному супроводі на кожному етапі дослідного процесу – від задуму до просування результатів.

Для проведення дослідження було розроблено анкети, де сформульовано 17 питань. Респонденти мали змогу обрати кілька варіантів відповіді.

Дослідження проводилось з 21 березня по 1 квітня 2018 р. шляхом анкетування випадково відібраних співробітників.

Вибірка – це 5 науково-навчальних інститутів, 4 факультети, 4 навчально-наукові центри, науково-дослідна частина, наукова бібліотека, філія у м. Херсоні та Первомайську.

Всього анкетування пройшли 160 респондентів, що свідчить про його репрезентативність.

Розподіл респондентів за віком:

- до 30 – 11 %;
- від 31–40 – 26 %;
- від 41 до 50 – 25 %;
- понад 50 – 38 %.

Розподіл респондентів за вченим ступенем і званням:

- кандидат наук – 52 %;
- доктор наук – 8 %;
- PhD (доктор філософії) – 6 %;
- доцент – 32 %;
- професор – 13 %;
- інші – 20 %.

У ході дослідження ми прагнули з'ясувати чи використовують вчені наукометричні бази даних та які саме.

Більше половини респондентів 68 % відповіли, що використовують Scopus, 49 % – Web of Science, 13 % використовують інші бази (Index Copernicus, Google Scholar, РІНЦ, Киберленінка, IEEE, XpLore, Digital Library).

На питання, які наукометричні профілі та ідентифікатори вченого Ви використовуєте у роботі, відповіді розподілились таким чином:

Web of Science – 24 %, Scopus – 46 %, Index Copernicus – 17 %, ResearcherID – 34 %, Orcid – 46 %, Google Академія – 69 %, та інші – 3 %.

Основні переваги при використанні наукометричних БД Scopus та Web of Science на думку науковців:

- покращує процес розробки ідей – 18 %;
- допомагає в процесі підготовки і публікації статей – 51 %;
- дозволяє знаходити актуальні наукові тренди – 26 %;
- дозволяє знаходити наукових партнерів – 17 %;
- дозволяє відстежувати наукові досягнення – 61 %.

Проблемами інтеграції вітчизняних досліджень у світову науку науково-педагогічні працівники вважають:

- недостатнє фінансове стимулювання – 66 %;
- труднощі публікацій у рейтингових виданнях – 24 %;
- мовний бар'єр – 32 %;

- фінансовий бар'єр – 62 %;
- відсутність можливості для вільної наукової творчості – 9 %;
- неадекватні критерії оцінки праці вченого – 21 %.

На питання чи вважаєте Ви, що на сучасному етапі модернізації науки, реформування наукових організацій наукометричні дослідження набувають особливої актуальності: "так" відповіли 71 %, "ні" – 29 %.

Чи можна вважати, що оцінка наукометричних профілів співробітників організації об'єктивно відображає досягнення науково-дослідної діяльності співробітників і організації в цілому: "так" відповіли 44 % опитуваних, "ні" – 56 %.

На питання "Чи можна дослідницьку діяльність кожного наукового співробітника описати за допомогою наукометричних показників, таких як індекс Хірша, імпакт фактор журналів та ін." більшість респондентів вважають, що це допоміжний засіб 64 %, "так, можна" – 14 %, "ні, не можна" – 22 %.

Щоб підібрати журнал для публікації більшість респондентів – 56 % будуть шукати інформацію в інтернеті; вивчить досвід колег – 41 %; самостійно скористається наукометричними БД (WoS, Scopus та ін.) – 36 %; звернеться за допомогою до бібліотекаря – 20 %.

На питання, які теми семінарів і тренінгів є актуальними для Вашої наукової роботи, респонденти дали такі відповіді:

- наукометричні показники (імпакт-фактор журналу, індекс Хірша, індекс цитування) – 34 %;
- підбір журналу, колаборатора для публікації – 29 %;
- профіль автора у наукометричних базах даних – 17 %;
- підготовка та бібліографічне оформлення наукової роботи за вимогами МОНУ – 34 %;
- бібліографічні менеджери – 6 %;
- антиплагіат – 23 %.

І на питання "Чи потрібен Вам віддалений доступ до БД Scopus, Web of Science": 75 % респондентів відповіли "так", 25 % відповіли "ні".

Підводячи підсумки анкетування, можна зробити висновки, що основними перешкодами успішній діяльності та інтеграції до європейського науково-освітнього простору НПП НУК вважають недостатнє фінансове стимулювання, труднощі при публікації у рейтингових виданнях та низьку мовну компетентність, яка не дозволяє без професійної допомоги перекладачів донести свої ідеї, результати наукових досліджень до спеціалістів з інших країн, а також обмежує коло пізнання самих вчених – оригінальні роботи закордонних дослідників залишаються для них невідомими, так само як і найновіші публікації в їх галузях знань.

Отже, стратегічним завданням повинна стати активізація публікаційної активності вчених іноземними мовами, що дозволить підвищити ефективність інтеграції НПП НУК у світову наукову спільноту. Одним зі шляхів вирішення цього завдання можуть бути кроки, спрямовані на вмотивування, стимулювання вчених до зарубіжних публікацій, на активніше впровадження іноземних мов у процесі підготовки наукових публікацій, а також на надання організаційної та фінансової підтримки. Мусить змінитися й мотивація для написання наукової статті. На першому місці має бути прагнення повідомити науковій спільноті про отримані нові важливі результати, а не забезпечення необхідної кількості публікацій при захисті дисертації.

В ході дослідження визначено, що рівень інформаційної культури фахівців позначається не тільки на рівні їх власних професійних досягнень, а й на оцінці якості інформаційних продуктів і послуг, наданих НБ НУК.

Інформаційна поведінка відображає рівень інформаційної культури особистості. Тому співробітники НБ НУК і надалі будуть продовжувати роботу по інформаційному супроводу науково-педагогічних працівників НУК та сприяти їх вдалому інтегруванню у світову науку.

Список використаної літератури

1. Анализ информационных потребностей ученых и специалистов СО РАН / О. Л. Лаврик, Т. А. Калюжная, М. А. Плешакова и др. // Научно-техническая информация. Сер. 1. Организация и методика информационной работы. – 2018. – № 1. – С. 15–25.
2. Беліна, Л. Інформаційні запити читачів наукової бібліотеки: основні пріоритети та шляхи їх дослідження / Л. Беліна, Ю. Голубев, Л. Коновал // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2010. – Вип. 28. – С. 7–17.
3. Каленов, Н. Е. Новые технологии в информационном обеспечении науки / Н. Е. Каленов, П. П. Трескова // Вестн. Библиотечной Ассамблеи Евразии. – 2015. – № 1. – С. 32–35.
4. Рогова, П. Дослідження інформаційних ресурсів на відповідність потребам користувачів у контексті перетворень бібліотечного середовища / П. Рогова, Ю. Артемов // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 2. – С. 22–24.

Жигалкина М. С.,
Научная библиотека,
Национальный университет кораблестроения
имени адмирала Макарова

НБ НУК. ОТ ИЗУЧЕНИЯ ПОТРЕБНОСТЕЙ К КОМПЛЕКСНОМУ ИССЛЕДОВАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ПОВЕДЕНИЯ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ УНИВЕРСИТЕТА

В докладе изложены общие результаты анкетирования научно-педагогических работников НУК, которое проводилось с целью выяснения отношения профессорско-преподавательского состава университета к наукометрическим базам данных, проанализировать, какие идентификаторы ученого они используют в работе, каким БД отдают предпочтение, и проблемы, которые возникают при интеграции исследований в мировую науку.

Ключевые слова: информационное поведение, анкетирование, наукометрические базы, научно-педагогические работники.

Zhigalkina M. S.,
Scientific library,
Admiral Makarov National University of Shipbuilding

SCIENTIFIC LIBRARY OF NATIONAL UNIVERSITY OF SHIPBUILDING. FROM THE STUDY OF THE NEEDS FOR A COMPREHENSIVE STUDY OF INFORMATION BEHAVIOR OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS OF THE UNIVERSITY

The report outlines the general results of the questioning of scientific and pedagogical staff of the National University of Shipbuilding, which was conducted with the aim of ascertaining the attitude of the teaching staff of the university to the science-computer databases, to analyze which

identifiers of the scientist they use in the work, which the DB prefers, and the problems that arise when the integration of research into world science.

Key words: information behavior, questioning, science-based bases, scientific and pedagogical workers.